

Od Redakcji

Editorial

Prof. Andrzej Kwolek

Drodzy Czytelnicy,

Choroba zwyrodnieniowa stawów staje się problemem cywilizacyjnym, stąd poszukiwanie optymalnych sposobów profilaktyki i kompleksowego leczenia. Równie istotne jest tworzenie narzędzi umożliwiających obiektywną ocenę efektów leczenia zachowawczego czy operacyjnego,

z uwzględnieniem sprawności sensomotorycznej, od której zależy poprawa funkcjonalna. W grupach osób zdrowych, z gonartrozą i po endoprotezoplastyce stawu kolanowego oceniono wpływ choroby na zmianę czucia głębokiego oraz kontrolę sensomotoryczną, z wykorzystaniem autorskiego testu kontroli sensomotorycznej, a uzyskane wyniki porównano z obiektywnymi metodami oceny czucia głębokiego i sprawnością układu sensomotorycznego stosowanymi w praktyce klinicznej. Autorzy konkludują, że zaproponowany test do oceny sprawności sensomotorycznej stawu kolanowego wydaje się obiektywnym i przydatnym sposobem oceny u pacjentów z gonartrozą i po endoprotezoplastyce stawu kolanowego. W innej pracy autorzy badali wpływ rehabilitacji uzdrowiskowej na natężenie bólu i zmianę zakresów ruchomości w stawie biodrowym, w zależności od wieku i płci, u uczestników turnusu rehabilitacyjnego. W badaniu kontrolnym stwierdzono istotną statystycznie poprawę w zakresie natężenia bólu, ograniczeń ruchu w stawie biodrowym oraz poprawę funkcjonalną. W pracy dotyczącej oceny wpływu systematycznej aktywności fizycznej na sprawność fizyczną oraz gęstość kości u kobiet w wieku 50–60 lat wykazano, że systematyczna, umiarkowana aktywność fizyczna wpływa korzystnie na uzyskanie wyższego poziomu sprawności fizycznej oraz wyższych wartości gęstości mineralnej kości u kobiet po 50 roku życia.

Dear Readers,

Generative joint disease becomes the problem of our civilization what results in search for optimal means of prophylaxis and complex treatment. Equally important is making a tools enabling an objective assessment of results of conservative or operative treatment, with taking account of the sensorimotor efficiency which influences functional improvement. In groups of healthy people, with gonarthrosis and after endoprostheticplasty of knee joint, the influence of illness on deep pain sensitivity and sensorimotor control was assessed with use of author's original test. Obtained results were compared with an objective methods of assessment of deep sensitivity and sensorimotor efficiency used in clinical practice. The authors conclude that the proposed test for assessment of sensorimotor efficiency of knee joint seems to be an objective and useful mean of assessment for patients with gonarthrosis and after endoprostheticplasty of knee joint.

In another paper, the authors investigated an influence of rehabilitation in the spa on pain intensity and change in range mobility of hip joints in group of patients in a health resort, according to their age and gender. In the control study there was found a statistically significant improvement in pain intensity, hip joint mobility, and functional improvement. In the article related to the assessment of influence of regular physical activity on physical efficiency and bone density in women aged 50–60, it was found that systematic and moderate physical activity results in higher level of physical efficiency and higher values of mineral bone density in women after 50s.

Authors of some articles evaluated pro-healthy and risky behaviours among adolescents and adults from rural environment. It was found that risky behaviours appear now as a typical phenomenon among adolescents, and one of the greatest threat for the health of children and youth are stimulants, e.g. nicotine, alcohol, and other psychoactive substances. In other comprehensive review article, the authors analyzed the significance of obesity

W kilku pracach oceniano zachowania prozdrowotne i ryzykowne dla zdrowia wśród młodzieży ze środowiska wiejskiego i osób dorosłych. Wykazano, że zachowania ryzykowne są typowym zjawiskiem wśród dorastającej młodzieży, a jednym z największych zagrożeń dla zdrowia dzieci i młodzieży są używki: nikotyna, alkohol i inne substancje psychoaktywne. W obszernej pracy przeglądowej analizowano znaczenie otyłości jako czynnika ryzyka w chorobach układu krążenia, a także zaprezentowano nowe spojrzenie na zróżnicowany wpływ nadwagi i otyłości na rokowanie w chorobach układu krążenia i innych. Przytoczono dane o lepszym rokowaniu w zaawansowanych chorobach układu krążenia u pacjentów z otyłością – paradoks otyłości. Dotyczy on nadciśnienia tętniczego, choroby wieńcowej, zawału serca, niewydolności serca, kiedy wydaje się, że otyłość może mieć znaczenie ochronne i przynosić korzyści w przebiegu choroby. Tkanka tłuszczowa może być źródłem energii w ciężkich chorobach układu krążenia, w sytuacji wyjściowo ujemnego bilansu energetycznego, bowiem w przypadku zaostrzenia choroby („zapalenia“) dochodzi do wyczerpania istniejących zasobów w następstwie hyperkatabolizmu. Paradoks nadwagi u osób zdrowych, oznacza lepszą prognozę w odniesieniu do długości życia.

W wielośrodkowej próbie badano pH śliny, jako czynnik ryzyka choroby próchnicowej u dzieci w wieku 7–10 lat. Stwierdzono częste występowanie próchnicy i wysoką korelację pH śliny z aktywną próchnicą zębów. Autorzy wnioskują, że pH śliny może być użytecznym testem samokontroli stanu zdrowia jamy ustnej u dzieci. Na podstawie analizy 87 580 kart wyjazdu Zespołów Ratownictwa Medycznego Wojewódzkiej Stacji Pogotowia Ratunkowego w Rzeszowie w latach 2010–2013 oceniono trafność tych wezwań w Rzeszowie w latach 2010–2013. Profil wyjazdów ZRM był zgodny z celami ustawowymi i statutowymi, czas dojazdu do miejsca wezwania również był zgodny z celami określonymi w ustawie, a odsetek dojazdów powyżej 20 minut wynikał z odległości miejsca wezwania (30–40 km). Wg autorów rosnący odsetek chorych przekazanych do leczenia szpitalnego wymaga dalszych badań nad prawidłowością postępowania służb ratowniczych.

Czytelnika zainteresować może praca historyczna dotycząca wodolecznictwa we Lwowie przed 1914 rokiem. W tych latach w Europie, ale również na terenach polskich znaczną popularnością cieszyła się hydroterapia. Powstawały nowe uzdrowiska oraz zakłady wodolecznicze, a „bywanie u wód” stało się modne w coraz szerszych kręgach społecznych. Przedstawiono prekursorskie metody wodolecznictwa, fizykoterapii i masażu oraz różne formy gimnastyki leczniczej, wprowadzane we lwowskich zakładach wodoleczniczych, a szczególnie w sanatoriach Kisielka i Maryówka. Realizowane tam programy miały cechy kompleksowej rehabilitacji i w kolejnych latach przyczyniły się również do powstania i rozwoju rehabilitacji w Polsce.

Życzę przyjemnej lektury

Andrzej Kwolek

as a risk factor in cardiovascular and other systems diseases. The quoted data related to a better prognosis in advanced cardiovascular system diseases in patients with obesity create so called “paradox of obesity”. It relates to arterial hypertension, coronary heart disease, cardiac infarction, heart failure, where it seems that the obesity can play a protective role in course of a disease. The adipose tissue can be a source of energy in serious diseases of cardiovascular system, in situations of initially negative energy balance, because in case of exacerbation of disease (“inflammation”) usually an exhaustion of existing resources appears as result of hypercatabolism. The overweight paradox in healthy individuals also means a better prognosis in relation to life expectancy.

In a multi-centered trial, the saliva pH was examined as a risk factor for carietic disease in children aged 7-10. A frequent occurrence of caries and a high correlation of the saliva pH with active dental caries was found. The authors conclude that the saliva pH could be used in the self-controlling of health status of the oral cavity in children. On the grounds of analysis of 87,580 charts related to departures of an ambulance teams (ZRM) at the Regional Ambulance Station in Rzeszów in years 2010-2013, the correctness of the calls was assessed. The profile of the ZRM interventions was in accordance with statutory goals, time of approach to destination place also was appropriate, and percentage of arrivals exceeding 20 minutes resulted from the distance to location (30-40 km). According to the authors, a growing percentage of patients who require the hospitalization calls for further investigation on the correctness of actions provided by the ambulance services.

The Reader also might be interested in history of hydrotherapy in Lvov before 1914. In those days in Europe, also on the territory populated by the Polish people, hydrotherapy was met with growing popularity. A new spas and hydrotherapy institutions were established and “being in bathing place” became fashionable among widening social circles. The authors presented a forerunning methods of hydrotherapy, physiotherapy and massage, and various forms of physical exercise introduced in the Lvov hydrotherapy institutions, especially in such spas as Kisielka and Maryówka. The programmes executed in these spas possessed the traits of a complex rehabilitation and, in subsequent years, contributed to a rise and development of rehabilitation in Poland.

I wish you a pleasant reading,

Andrzej Kwolek